

ใบความรู้ที่ ๗ เรื่อง การแสดงความคิดเห็นจากนิทานพื้นบ้าน
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง ทักษะสัมพันธ์ สู่วรรณกรรมพื้นบ้าน
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๗ เรื่อง นิทานพื้นบ้าน ๑ (แสดงความคิดเห็นจากนิทานพื้นบ้าน)
รายวิชา ภาษาไทย รหัสวิชา ท๑๖๑๐๑ ภาคเรียนที่ ๑ ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖

ความหมายของวรรณกรรม

ตามความหมายจากพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๕๔ ให้ความหมายไว่ว่า งานหนังสือ, งานประพันธ์, บทประพันธ์ทุกชนิดทั้งที่เป็นร้อยแก้วและร้อยกรอง ดังนั้น “นิทานพื้นบ้าน” มีลักษณะการแต่งในรูปแบบร้อยแก้ว จึงจัดเป็นวรรณกรรมด้วย

ความหมายของนิทานพื้นบ้าน

นิทานพื้นบ้าน หมายถึง เรื่องที่เล่าสืบต่อกันมาเป็นทอด ๆ ตั้งแต่อดีต (มุขปาฐะ) ใช้ถ้อยคำภาษาที่เข้าใจง่ายผ่านบทร้อยแก้ว ไม่ได้บันทึกไว้เป็นลายลักษณ์อักษร บางเรื่องไม่ปรากฏนามผู้แต่ง มีอยู่หลายภาคในประเทศไทย ได้แก่ ภาคเหนือ ภาคกลาง ภาคอีสาน และภาคใต้

ประเภทของนิทานพื้นบ้าน

นิทานพื้นบ้านมีหลายประเภท แต่จะขอยกตัวอย่างสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา ได้ดังนี้

๑. นิทานเทพปกรณัมหรือตำนานปรัมปรา

เป็นเรื่องเล่าถึงกำเนิดจักรวาล โลก มนุษย์ สัตว์ และพืช เพื่ออธิบายปรากฏการณ์ธรรมชาติ เช่น ลม ฝน จันทรคราส สุริยคราส ฟ้าแลบ ฟ้าร้อง ฯลฯ หรือเล่าตำนานสร้างโลก เช่น เรื่อง ปู่สังกะสาย่าสังกะสี

๒. นิทานมหัศจรรย์

เป็นนิทานเกี่ยวกับของวิเศษสิ่งมหัศจรรย์และสิ่งต่าง ๆ เช่น การแปลงตัว การเหาะเหินเดินอากาศและการเนรมิตของวิเศษ เช่น นิทานไทยที่เป็นเรื่องจักร ๆ วงศ์ ๆ

๓. นิทานชีวิต

มีลักษณะเป็นเรื่องที่เชื่อว่า เกิดขึ้นจริง มีบุคคลและสถานที่ที่เกิดเหตุการณ์ นิทานชีวิตของไทยบางเรื่องมีลักษณะเป็นนิทานประจำถิ่นด้วย เช่น ไกรทอง เป็นนิทานประจำจังหวัดพิจิตร เรื่อง ขุนช้างขุนแผน เป็นนิทานประจำถิ่นจังหวัดสุพรรณบุรีและจังหวัดกาญจนบุรี เป็นต้น

๔. นิทานคติสอนใจ

เป็นเรื่องเกี่ยวกับคุณค่าของจริยธรรมและผลแห่งกรรม ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว กรรมดี ได้แก่ ความกตัญญู ความเมตตากรุณา ความซื่อสัตย์ และความเลื่อมใสศรัทธาในพระศาสนา ส่วนกรรมชั่ว ได้แก่ ความอกตัญญู ความใจร้ายโหดเหี้ยม ความทุจริต และความไม่เลื่อมใสศรัทธาในพระศาสนา เช่น นิทานเรื่อง ลูกกตัญญู ของหมู่บ้าน ในตำบลนาป่า อำเภอเมืองฯ จังหวัดชลบุรี เป็นต้น

การแสดงความคิดเห็น

การแสดงความคิดเห็น หมายถึง การมีความคิดเห็น ทศนคติ หรือความรู้สึกเกี่ยวกับสิ่งนั้น ๆ ซึ่งอาจแสดงความคิดเห็นในรูปแบบของการพูดหรือการเขียนก็ได้ หากเป็นการพูดก็จะเรียกว่า “การพูดแสดงความคิดเห็น” หากเป็นการเขียนก็จะเรียกว่า “การเขียนแสดงความคิดเห็น”

ในรายวิชา ภาษาไทย นี้ เราเรียนทั้งการพูดและการเขียนแสดงความคิดเห็น โดยเริ่มจากการเขียนก่อน แล้วจึงค่อยพูดแสดงความคิดเห็น พูดเฉพาะประเด็นสำคัญ และสรุปเรื่องกับข้อคิดที่ได้ให้เข้าใจ เราสามารถพูดหรือเขียนแสดงความคิดเห็นจากการอ่าน หรือจากการฟังและดูก็ได้ ขึ้นอยู่กับความต้องการของเรา หากเราชอบอ่าน เราก็อ่าน หากเราชอบฟังและดู เราก็ฟังและดู แต่หัวใจสำคัญ คือ เราจะต้องพูดและเขียนแสดงความคิดเห็นอย่างมีหลักการ สื่อสารให้ผู้อื่นเข้าใจได้อย่างถูกต้องและตรงประเด็น

การเขียนแสดงความคิดเห็น

การเขียนแสดงความคิดเห็น เป็นการเขียนแสดงอารมณ์ ความรู้สึก ความคิดของผู้เขียนที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งอย่างสร้างสรรค์และมีเหตุผล โดยใช้ความรู้และทักษะต่าง ๆ จากการฟัง การอ่าน การพูด และการคิดมาประกอบกัน เขียนด้วยข้อมูลที่เป็นข้อเท็จจริง มีความเป็นกลาง รอบคอบ ในการแสดงความคิดเห็น เพื่อให้ผู้อ่านเข้าใจความคิดเห็นนั้น ๆ ได้อย่างมีเหตุผล

หลักการแสดงความคิดเห็นจากนิทานพื้นบ้าน

๑. อ่าน หรือ ฟังและดู นิทานพื้นบ้านให้เข้าใจ ตั้งแต่ต้นจนจบ เพื่อจับใจความจากเรื่อง
๒. ตั้งคำถามจากเรื่องว่า “ใคร ทำอะไรที่ไหน เมื่อไร อย่างไร และได้ข้อคิดอะไรจากเรื่อง”
๓. เขียนข้อมูลหรือข้อเท็จจริงก่อน แล้วจึงเขียนความรู้สึกและความคิดเห็นของตนเอง โดยใช้เหตุผลหรือหลักฐานที่น่าเชื่อถือมาประกอบ
๔. เขียนในเชิงสร้างสรรค์ มีข้อเสนอแนะ และสะท้อนข้อคิด/ประโยชน์จากเรื่องที่อ่าน
๕. มีมารยาทในการเขียน ไม่ใช่ถ้อยคำรุนแรงในการแสดงความคิดเห็น ควรใช้ภาษาสุภาพ

นิทานพื้นบ้าน เรื่อง จันทโครพ

เรื่องย่อ

จันทโครพ เป็นพระโอรสของพระเจ้าพรหมทัต และทรงเป็นที่รักของพระบิดาอย่างยิ่ง เนื่องจากจันทโครพจะต้องปกครองบ้านเมืองในอนาคต จึงจำเป็นต้องศึกษาวิชาอันเป็นประโยชน์ต่อการปกครองบ้านเมืองของตนในอนาคต จากนั้น จันทโครพจึงออกเดินทางไปศึกษาร่ำเรียนวิชากับพระฤๅษีในป่า เมื่อจันทโครพสำเร็จวิชาแล้ว จึงได้กราบลาพระฤๅษีกลับบ้าน พระฤๅษีจึงได้มอบผอบและกำชับว่า ห้ามเปิดผอบนี้เด็ดขาด มิฉะนั้นจะได้รับอันตราย จันทโครพก็สัญญาหนักแน่น จากนั้นก็มุ่งหน้าเดินทางกลับบ้านเมืองของตน ในระหว่างการเดินทางจันทโครพก็ได้แอบเปิดผอบ แต่ก็ยังคงกังวลถึงคำสั่งของพระฤๅษี และเกรงว่าตนเองจะได้รับอันตรายอีกด้วย

ในที่สุด พระองค์ทรงตัดสินใจเปิดผอบ เมื่อผอบถูกเปิด มีหญิงสาวผู้เลอโฉมออกมาจากผอบนั้น เธอส่งยิ้มหวานให้กับจันทโครพ ผู้ซึ่งทอดพระเนตรอยู่ด้วยความตื่นเต้น จันทโครพได้ตกหลุมรักนางโมราและขอเป็นชายา อย่างไรก็ตาม สิ่งที่พระฤๅษีพูดนั้นกำลังจะเป็นจริง เพราะว่ามีโจรป่าแอบซ่อนอยู่ในพุ่มไม้เพื่อดูความเคลื่อนไหวของทั้งคู่อย่างเงียบ ๆ และเมื่อได้เห็นความงามของนางโมรา เกิดความหลงใหลอยากได้ไปเป็นภรรยา ช่วงเวลานั้น นางโมรารู้สึกกระหายน้ำมาก แต่ที่ไม่มีน้ำให้นางดื่มกิน จันทโครพจึงใช้พระขรรค์แทงเนื้อรินพระโลหิตให้นางโมราดื่มกินแก้กระหาย ขณะนั้นโจรป่าโผล่ออกมาจากพุ่มไม้ทันที และกล่าวหาทั้งคู่ว่าบุกรุกเข้ามายังถิ่นของตน แต่เจ้าชายยืนกรานว่าป่าไม้นี้ไม่ใช่ของใครคนใดคนหนึ่ง ทั้งสองโต้เถียงกันอย่างรุนแรง โดยไม่พูดพร่ำทำเพลง โจรป่าได้พุ่งเข้าใส่จันทโครพแล้วชกเขาล้มลงกับพื้นโดยที่จันทโครพตั้งตัวไม่ทัน ทั้งคู่ต่อสู้กันอยู่พักหนึ่ง ก่อนที่โจรจะป่าได้เปรียบ แต่เจ้าชายจันทโครพมีทักษะในการต่อสู้ได้ดีกว่า จึงสามารถผลักโจรป่าและเรียกให้นางโมราหยิบพระขรรค์ให้ตน เมื่อนางโมราไม่สามารถตัดสินใจได้ นางโมราจับพระขรรค์ไว้แต่ลังเลที่จะส่งให้ใครดี เพราะในใจก็ไม่ต้องการให้จันทโครพฆ่าโจรป่า ซึ่งนางก็มีใจอยู่ด้วยเหมือนกัน นางจึงรีบวางพระขรรค์ไว้ตรงกลางชายทั้งสอง แต่ว่าด้ามของพระขรรค์นั้นได้หันไปทางโจรป่า

จันทโครพถูกคมมีดบาดจึงปล่อยพระขรรค์ และเป็นจังหวะที่โจรป่าได้โอกาส จึงคว้าพระขรรค์แทงจันทโครพสิ้นพระชนม์อยู่ตรงนั้น ร่างของจันทโครพนอนจมกองเลือดอยู่อย่างนั้น ตอนนี้องที่นางโมรารู้สึกเสียใจที่เห็นร่างไร้วิญญาณของสามี แต่แล้วนางตัดสินใจเป็นเมียของโจรป่า เมื่อพระอินทร์ที่อยู่บนสวรรค์ทอดพระเนตรเห็นและทรงทราบเรื่องราว จึงได้แปลงกายลงมาช่วยเหลือจันทโครพ แต่ก่อนที่จะช่วยจันทโครพ ทรงแปลงกายเป็นพญานกคาบเนื้ออย่าง

ก้อนใหญ่มาเกาะที่กิ่งไม้ข้างนางโมรา เมื่อนางโมราเห็นเช่นนั้น จึงเอ่ยปากขอเนื้ออย่างจากพญานก พญานกได้ลองใจนางโมรา โดยบอกว่าถ้ามาเป็นเมียจะแบ่งก้อนเนื้อให้ นางโมราจึงตกลงและยอมทำตามที่พญานกพูด พระอินทร์ในร่างพญานกเห็นดังนั้น จึงโกรธและไม่พอใจที่นางโมราที่หลงใหล ไร้จิตสำนึก จึงได้สาปนางโมราเป็นชะนีอยู่ในป่า

จากนั้น พระอินทร์ได้ชุบชีวิตของจันทโครพจนฟื้นขึ้นมา พระอินทร์ได้เล่าความจริงให้ จันทโครพฟัง และสอนจันทโครพว่า นางโมราเป็นหญิงชั่วร้าย ไม่ควรเลือกเป็นคู่ครอง เพราะเนื้อคู่ที่แท้จริงของจันทโครพคือ นางมุลินท์ ซึ่งเป็นลูกของพญานาคอาศัยอยู่ในถ้ำ จันทโครพก็ตัดสินใจไปหานางมุลินท์ที่ถ้ำพญานาคและได้เกี่ยวพาราสีจนได้ครองรักกันในที่สุด จนกระทั่งทั้งสองมีโอรสด้วยกัน และกลับไปครองราชย์ที่บ้านเมืองของจันทโครพ
